

Stanovisko

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR
na 177. Plenární schůzi Rady hospodářské a sociální dohody ČR
dne 15. října 2024 od 16,00 hodin na Úřadu vlády ČR

Program

- 1. Kontrola plnění závěrů z předchozích plenárních schůzí**
(Podkladový materiál Sekretariát RHSD ČR)

- 2. Materiály k projednání**
 - 2.1 Vládní návrh Dohody o poskytnutí státního příspěvku určeného k úhradě nákladů vzniklých podle ustanovení § 320a písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, na rok 2025**
(Podkladový materiál MPSV)

 - 2.2 Pomoc státu po povodních**
(Ústní informace příslušných resortů)

 - 2.3 Příprava programového období 2028+**
(Podkladový materiál MMR a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro místní rozvoj a fondy EU)

 - 2.4 Zpráva o situaci v zemědělství a čerpání dotací**
(Podkladový materiál MZe a záznam z jednání PT RHSD ČR pro zemědělství)

 - 2.5 Návrh zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2025 včetně rozpočtové dokumentace**
(Podkladový materiál MF)

- 3. Materiály pro informaci**
 - 3.1 Informace o vývoji počtu zaměstnanců v jednotlivých oborech veřejných služeb a správy**
(Podkladový materiál MF)

Ad 2.1 Vládní návrh Dohody o poskytnutí státního příspěvku určeného k úhradě nákladů vzniklých podle ustanovení § 320a písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, na rok 2025

Jedná se výsledný materiál projednaný se sociálními partnery a v jejich prospěch, který byl dále posouzen příslušnými ministerstvy z hlediska souladu s prioritami aktivit dle ustanovení § 320a písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, na rok 2025 a účelnosti vynakládaných nákladů.

KZPS ČR podporuje uvedený materiál a žádá vládu ČR o jeho schválení v předloženém znění.

Ad 2.4 Zpráva o situaci v zemědělství a čerpání dotací

Komentář ZS ČR ke Zprávě o situaci v zemědělství a čerpání dotací.

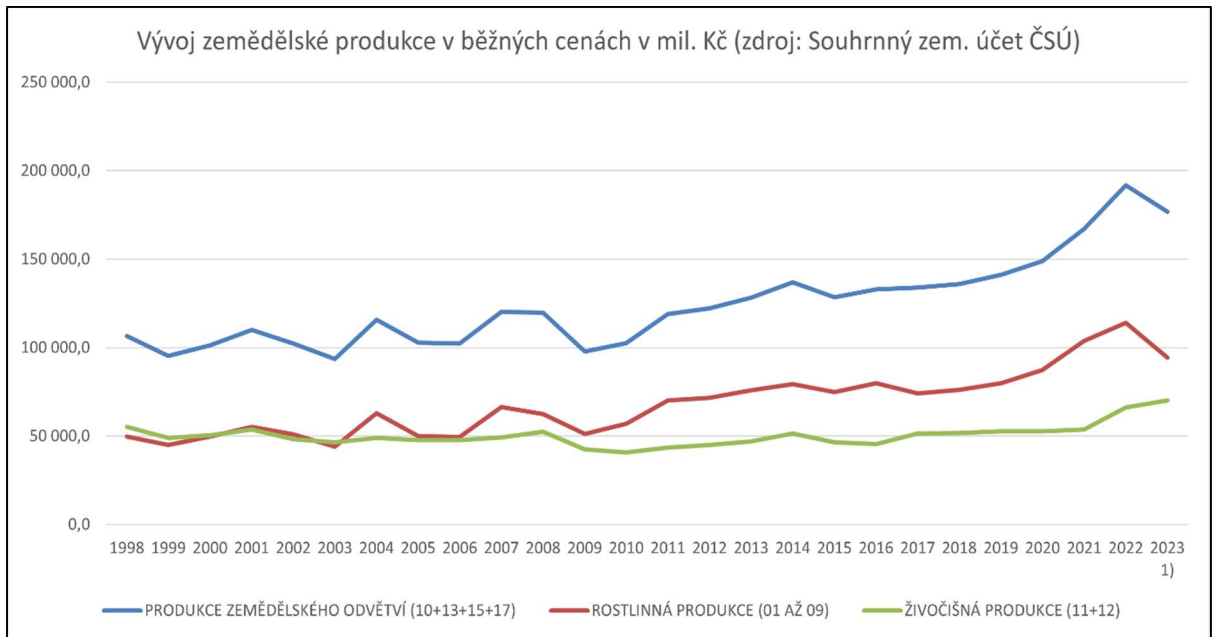
1. Nepředvídatelnost prostředí – nejasná budoucnost

Neustálé změny a také nejasná politika EU a Česka vede k tomu, že zemědělci ČR nemají představu o budoucím vývoji v sektoru, ani o záměrech a cílech EU. Politické deklarace ale nástroje politiky v sektoru zemědělství si často protiřečí. Např. na jedné straně vláda deklaruje, že chce cenově dostupné potraviny, a přitom dělá opatření, která produkci potravin prodražují a to i nad rámec evropské politiky (klesající podpora produkce potravin, odebrání prostředků od těch, kteří potraviny produkují, zvyšování daní, komplikování zaměstnávání pracovníků, zvyšování byrokratické zátěže, zvyšování požadavků nad úroveň evropské legislativy, které přináší vyšší náklady atd.).

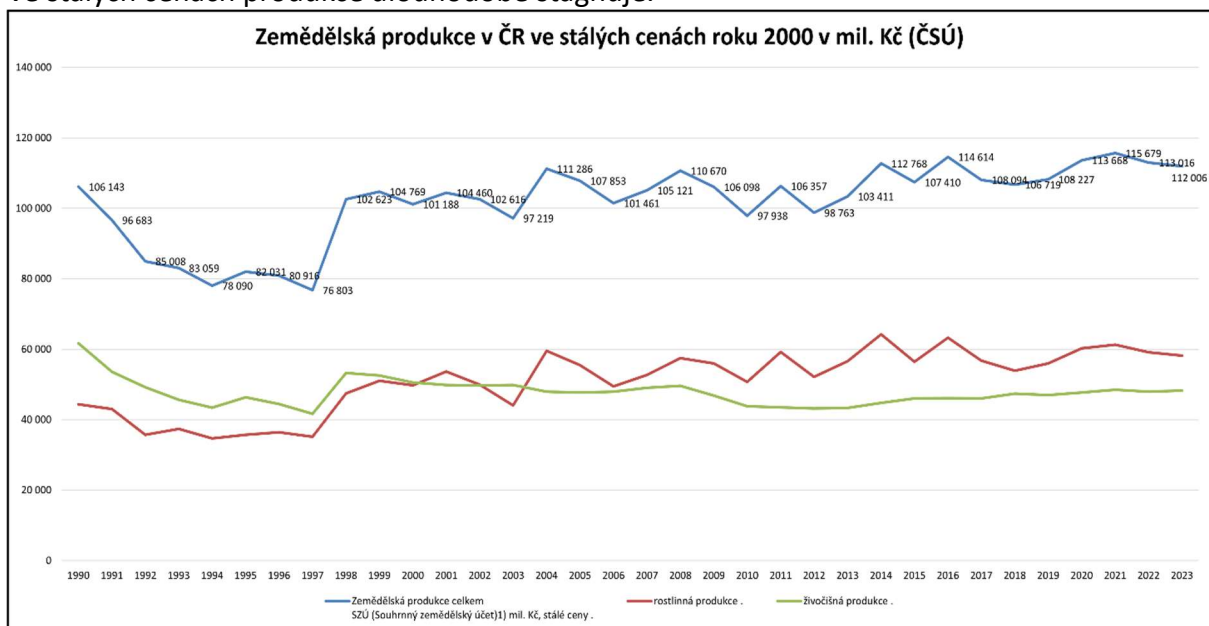
Nestabilní a velice těžko předvídatelné prostředí, tak následně ústí např. v likvidaci některých odvětví (ovocnářství). Je to politika bez vize a strategie, která dopady změn EU legislativy řeší až ex-post, politika, která postrádá ambici velkých infrastrukturních projektů (zpracování masa, závlahové systémy, skladování ovoce, zeleniny atd.)

2. Vývoj zemědělské produkce

Hodnota produkce tuzemského zemědělství v roce 2023 meziročně o necelých 8 %. Podnikatelský důchod zemědělců se snížil téměř o polovinu. **Produkce zemědělského odvětví dosáhla za rok 2023 hodnoty 176,9 mld. korun a meziročně klesla o 7,8 %.** Převažoval podíl rostlinné produkce (53,7 %) nad živočišnou (39,9 %). **Meziroční snížení hodnoty rostlinné produkce o 16,8 % bylo ovlivněno zejména nízkou cenou úrody pšenice (-31,0 %), ječmene (-22,4 %) a řepky (-29,6 %).** Naopak meziročně vyšší ceny všech hlavních komodit v živočišné výrobě měly za následek i vyšší hodnotu živočišné produkce (+6,9 %).

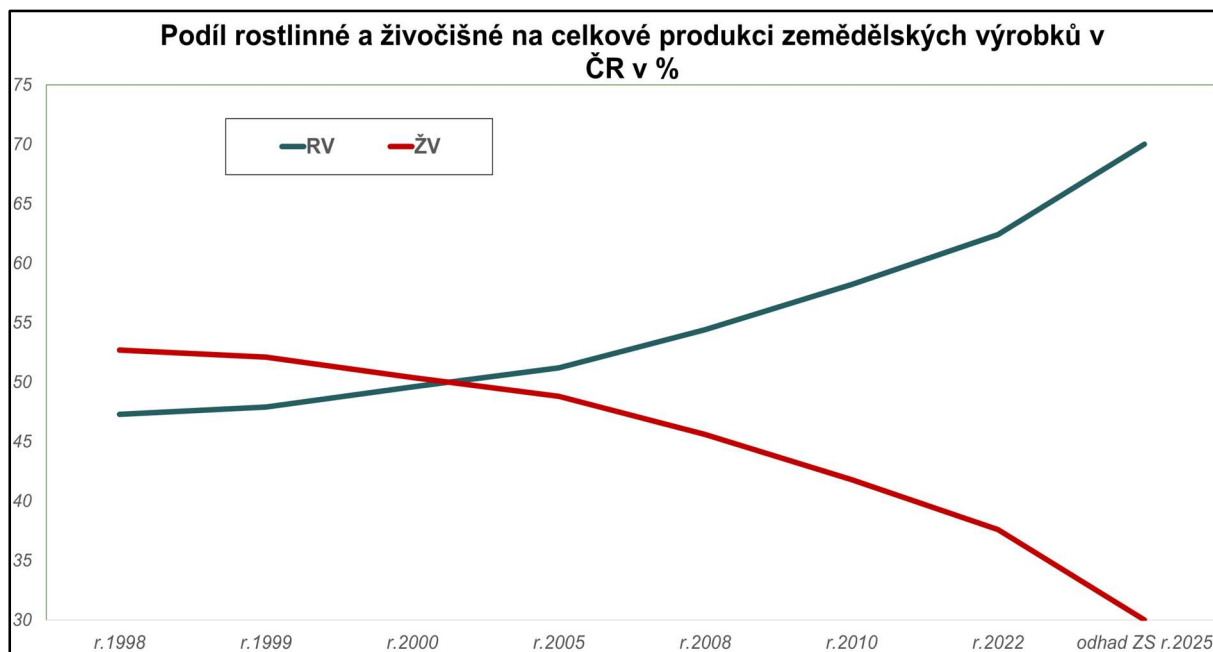

Ve stálých cenách produkce dlouhodobě stagnuje.

3. Prohlubování strukturální nerovnováhy – klesá podíl ŽV a roste podíl RV

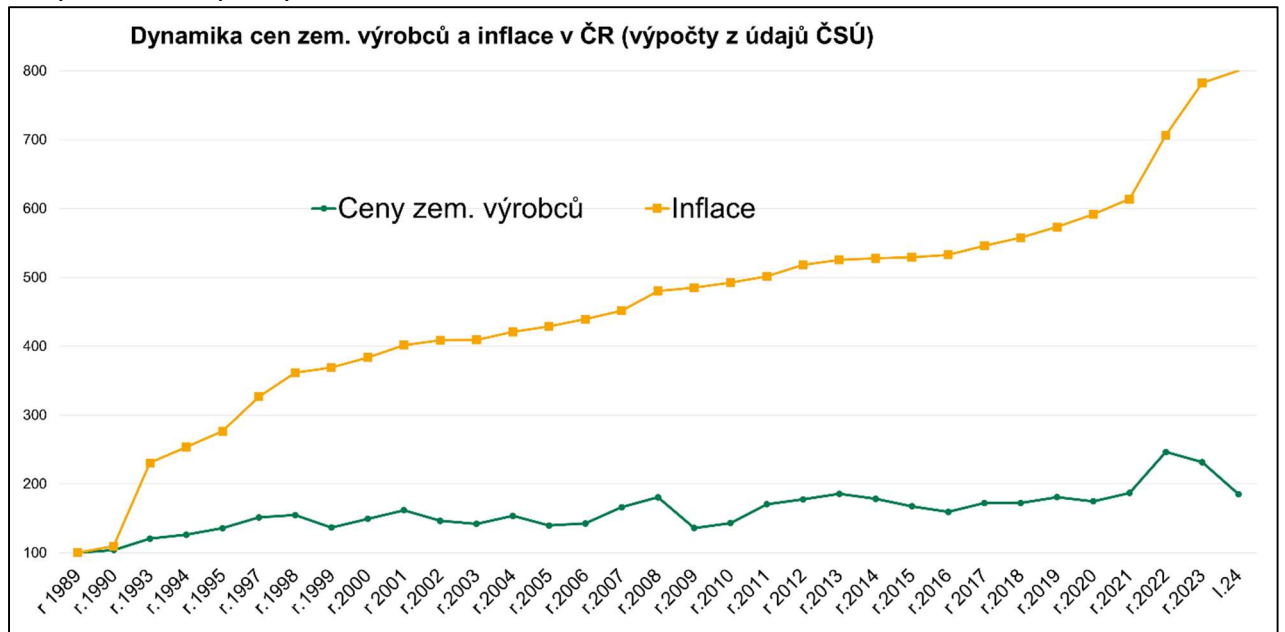
4.

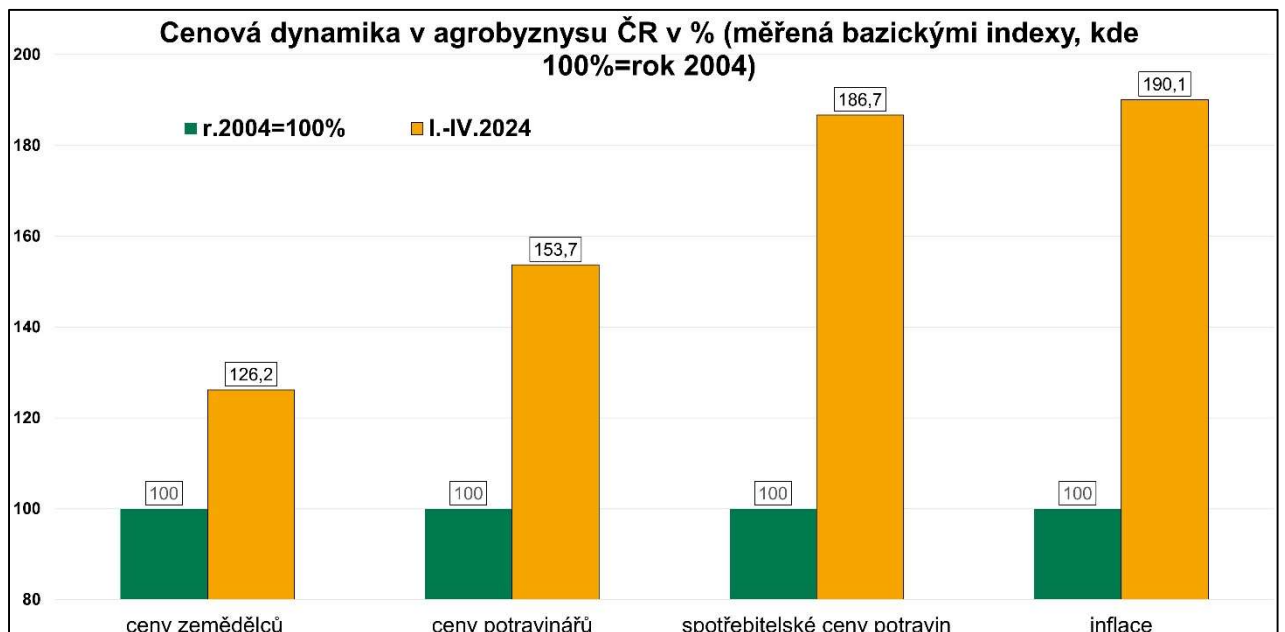
V Česku dlouhodobě klesá podíl živočišné výroby na celkové produkci. To s sebou nese dopady na jak na zpracování, tak na pestrost pěstovaných plodin např. pokles výměry zlepšujících plodin, jako jsou víceleté pícniny na orné půdě.

5. Vývoj cen

Ceny zemědělských výrobců dlouhodobě brzdí inflaci.

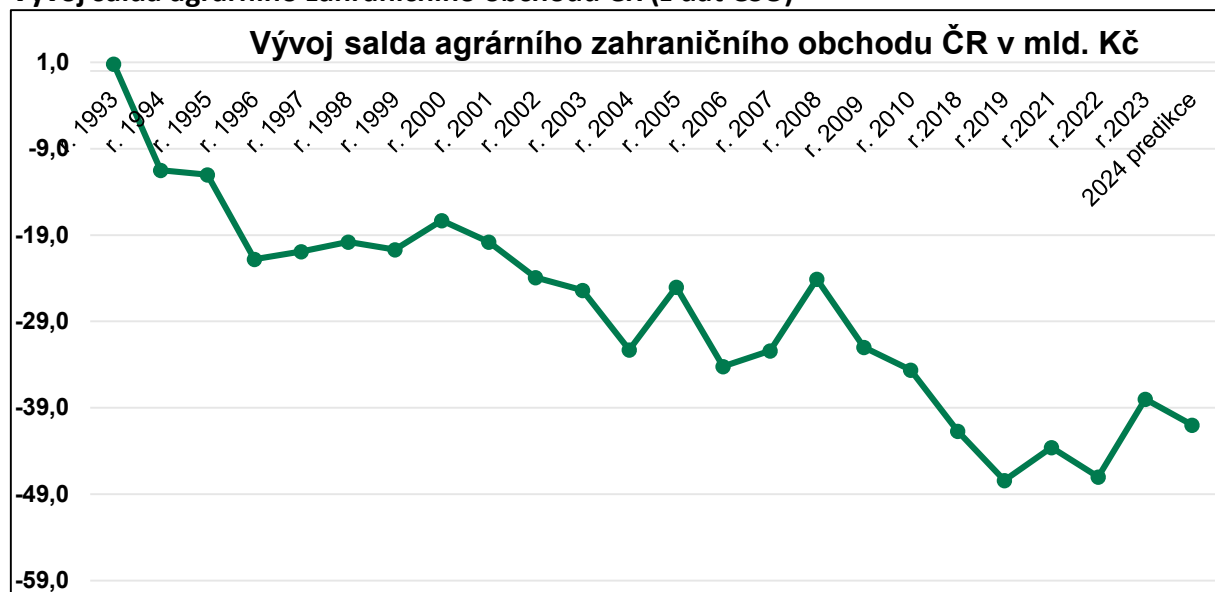
Oproti r. 1989 se v lednu 2023 zvýšily ceny zemědělců téměř 2krát a inflace cca 8krát.

6. Negativní vývoj Agrárního zahraničního obchodu

Ve zprávě MZe píše: „Pozitivní byl vývoj týkající se obratu českého agrárního obchodu, který se v roce 2023 meziročně zvýšil o 9,1 % na 650,5 mld. Kč. Export meziročně vzrostl o 11,4 % na 306,1 mld. Kč. Import vzrostl o 7,0 % na 344,3 mld. Kč. Ale proč došlo ke zlepšení? Výsledky roku 2023 výrazně zlepšila třída 24 (tabák a tabákové výrobky), která díky zvýšení vývozu cigaret zlepšila saldo o 10,6 mld. Kč., Tedy nikoliv díky zlepšení situace v zemědělství či potravinářství u nás. Kdyby nedošlo k tomuto navýšení exportu cigaret, tak by saldo agrárního zahraničního obchodu pokračovalo v poklesu.

Vývoj salda agrárního zahraničního obchodu ČR (z dat ČSÚ)

Hlavní příčina vysokého záporného salda ČR byla a je stále stejná: většinu záporného agrárního salda ČR tvoří vysoké záporné saldo u masa. Saldo u masa je dlouhodobě nejvyšší záporné saldo ze všech agrárních komoditních skupin.

Meziročně (2023/2022) se záporné saldo ze zahraničního obchodu masem navýšilo o 15 %. A k navýšení záporného salda ze zahraničního obchodu masem došlo i v lednu až srpnu 2024 oproti lednu až srpnu 2023 a to přes 8 %.

Více než agrární saldo ČR se zhoršuje saldo zahraničního obchodu masem

rok	Záporné saldo u vepřového masa v mld. Kč	Záporné saldo u masa v mld. Kč	Záporné agrární saldo ČR v mld. Kč	Podíl salda u masa na agrárním saldu
1996	méně jak - 0,1	-0,2	-21,9	méně jak 1 %
2000	-0,5	-1,1	-17,3	6 %
2006	-4,6	-8,1	-34,2	24 %
2009	-7,5	-12,1	-32,0	38 %
2019	-15,1	-25,5	-47,2	54 %
2021	-13,1	-23,5	-43,6	54 %
2022	-16,4	-29,3	-47,0	62 %
2023	-20,1	-33,8	-38,0	89 %
Leden až srpen 24	-13,3	-23,6	-28,8	82 %
Leden až srpen 23	-13,0	-21,8	-26,3	83 %

Zdroj: Celní statistika ČSÚ a vlastní výpočty z ní

Pozn.: Většinu (okolo 60 %) ze záporného salda u masa dělá maso vepřové

ČR se stala vývozcem mléka – nezahuštěné mléko se stalo třetí nejúspěšnější agrární komoditou. Ale o mléčných výrobcích to neplatí, u nich je záporné saldo. V letech 2000 až 2004 bylo saldo zahraničního obchodu ČR mléčnými výrobky kladné v řádu 2 až téměř 5 mld. Kč. Je zřejmé, že rychle po vstupu do unie během roku 2005 došlo ke zlomu a kladné saldo se rok od roku zmenšovalo a v roce 2008 bylo v zahraničním obchodu ČR mléčnými výrobky naposledy dosaženo kladné hodnoty. V r. 2009 byla poprvé překročena mínus jedna miliarda, v r. 2015 mínus miliardy dvě, v r. 2018 mínus miliardy tři. V roce 2022 byly překonány mínus 4 miliardy korun a v roce 2023 to bylo mírné zlepšení na mínus 3,5 mld. Kč. Zatímco agrární saldo nám dlouhodobě komodita maso nejvíce zhoršuje, agrární saldo zachraňuje a zlepšuje několik komoditních skupin s tradičně vysokým kladným saldem a to hlavně obilí, mléko, živá zvířata. Bez nich by bylo záporné agrární saldo ještě vyšší.

Zatímco agrární saldo nám dlouhodobě komodita maso nejvíce zhoršuje, agrární saldo zachraňuje a zlepšuje několik komoditních skupin s tradičně vysokým kladným saldem a to hlavně obilí, mléko, živá zvířata. A také tabák a tabákové výrobky, které dle mezinárodní klasifikace patří k agrárním komoditám. Bez nich by bylo záporné agrární saldo ještě vyšší.

Pořadí agrárních exportních komodit s hlavním zlepšujícím vlivem na výsledné agrární saldo ČR (bez těchto komodit by bylo záporné agrární saldo ČR vyšší)

komodita	kladné saldo (mld. Kč) v roce 2019	kladné saldo (mld. Kč) v roce 2020	kladné saldo (mld. Kč) v roce 2021	kladné saldo (mld. Kč) v roce 2022	kladné saldo (mld. Kč) v roce 2023	kladné saldo (mld. Kč) I.-VIII. 2024	kladné saldo (mld. Kč) I.-VIII. 2023
Obilí (třída 10)	7,4	11,9	14,8	19,5	16,1	10,0	11,4
Mléko nezahuštěné (třída 0401)	7,7	7,9	7,8	11,0	11,3	7,8	8,0
Živá zvířata (třída 01)	7,5	6,8	7,1	8,9	9,3	6,7	5,5
<i>Tabák, tabákové výrobky (třída 24)</i>	<i>5,6</i>	<i>10,7</i>	<i>1,8</i>	<i>2,0</i>	<i>12,6</i>	<i>9,2</i>	<i>6,2</i>

Zdroj: Celní statistika ČSÚ

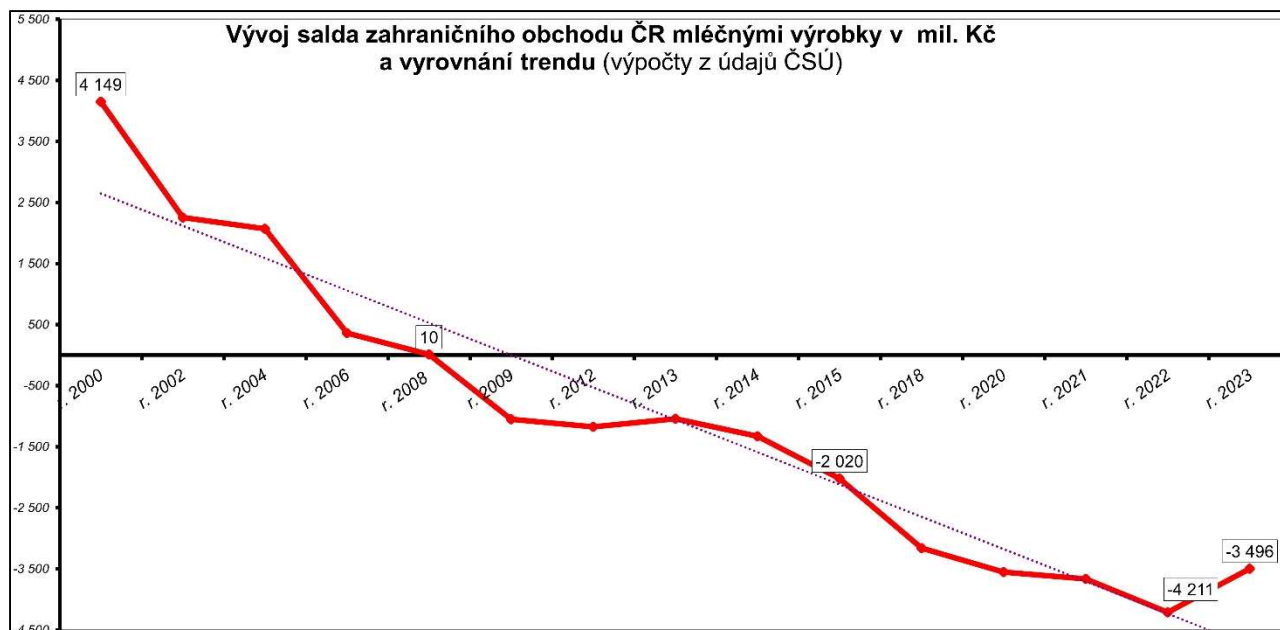
Náš prostor pro obchodní realizaci naší hlavní exportní komodity – obilovin se zmenšuje: Z uvedené tabulky je zřejmé, že meziročně (2023/2022) se naše kladné saldo ze zahraničního obchodu obilím snížilo v hodnotovém vyjádření o 3,4 miliardy korun. V lednu až srpnu 2024 oproti lednu až srpnu 2023 se snížilo o 1,4 miliardy korun.

V dalších letech je potřeba se více zaměřit na dosažení obratu ve zvyšování záporného agrárního salda ČR; změnit to na postupné snižování. Struktura našeho exportu je založena na komoditách s nízkou přidanou hodnotou a produkty s vyšší přidanou hodnotou dovážíme. Typickou ukázkou tohoto negativního vývoje je saldo u mléčných výrobků. Z Česka se vyváží stále více mléka a stále více mléčných výrobků se dováží.

	Dovozy masa celkem (CN 02) v tunách	Dovozy vepřového m. (CN 0203) v t	Dovozy sýrů a tvarohů (CN 0406) v t	Dovozy másla (CN 0405) v t
2000	61 480	13 526	16 843	726
2003	88 960	28 457	23 333	5 008
2004	161 064	62 803	30 975	4 442
2009	325 171	179 245	74 699	20 268
2019	496 960	270 135	104 301	25 070
2023	516 120	280 980	117 250	25 559
Růst 2023/2000	8krát	21krát	7krát	35krát

Zdroj: Celní statistika ČSÚ

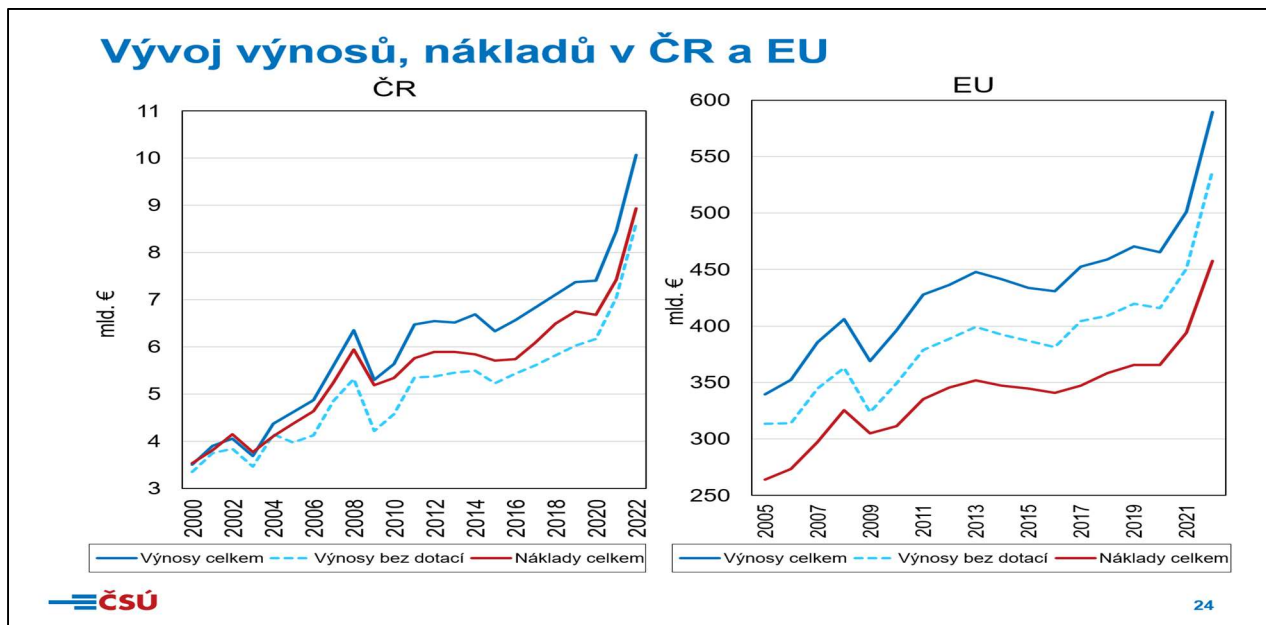
Vývoj salda u zpracovaných mléčných výrobků

7. Závislost na dotacích

V celém materiálu je zásadní rozpor. Materiál kritizuje v kapitole 1 nezdravou závislost části zemědělských podnikatelů na dotacích, ale přitom současná vládní zemědělská politika chování těchto zemědělců podporuje viz kapitola 1.3. redistributivní platba ve výši 23% je obhajována přepočtem ČPH (čistá přidaná hodnota) na AWU (roční pracovní jednotka). Takto vysoká redistributivní sice navyšuje příjmy zemědělcům do 150 ha, ale nezvyšuje jejich produkci a neřeší jejich závislost na dotacích (až 85% příjmu). Naopak ale tato vysoká redistributivní platba zhoršuje konkurenceschopnost podniků, které se svou produkcí musí na trhu konkurovat produktům ze zahraničí. Podniky u nichž dotace tvoří příjmy do 15% jsou naopak poškozovány snížením výše dotací na výše uvedenou činnost bez cíle zvyšovat přidanou hodnotu (produkce).

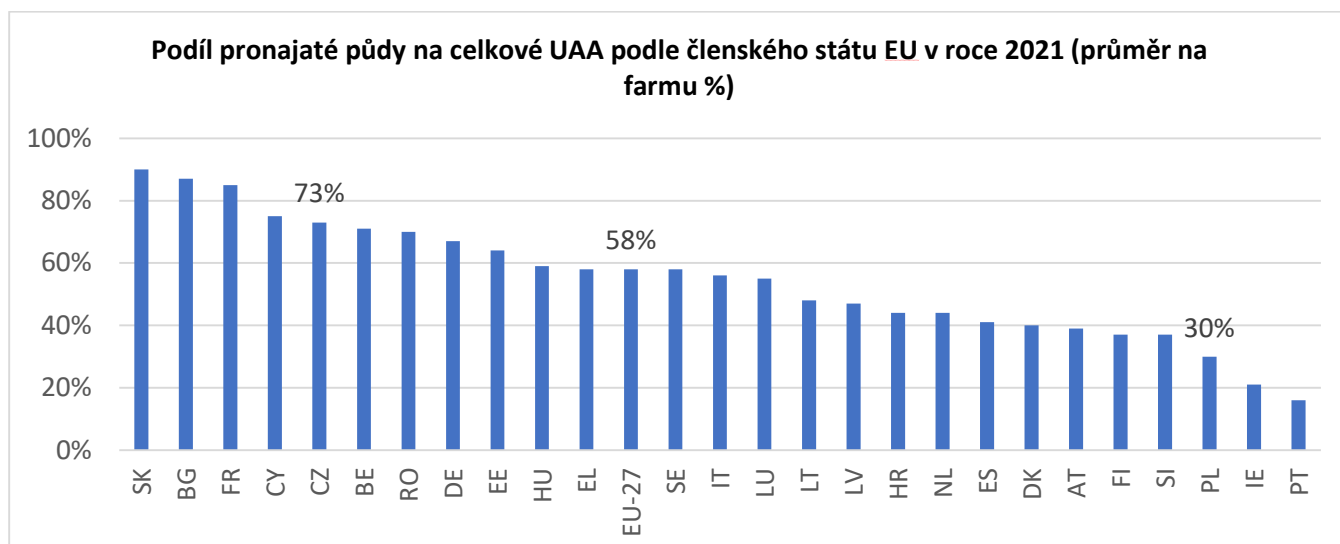
Současné nastavení zemědělské politiky v ČR tak zvyšuje závislost zemědělců na dotacích, protože je nemotivuje ke zvyšování produkce. Naopak zhoršuje konkurenceschopnost našich produkčních zemědělců.

Konkrétním příkladem může být neefektivního nastavení podpor, je neustále rostoucí podpora ekologického zemědělství.

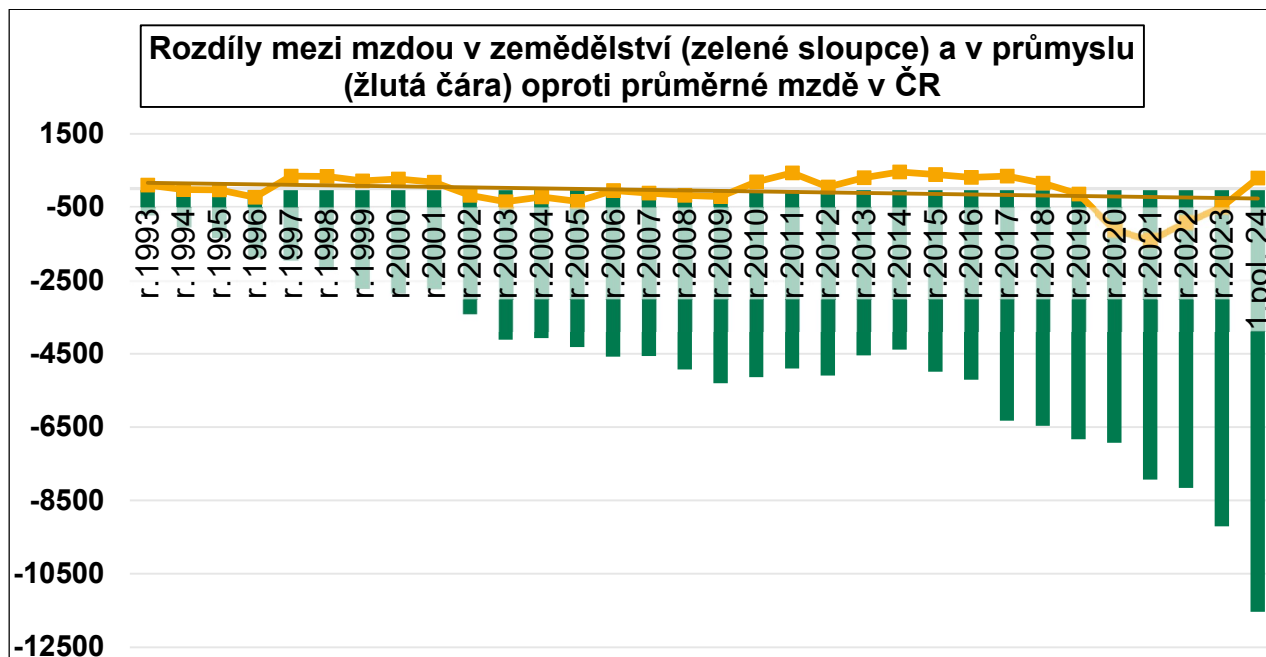
V roce 2022 činily roční výdaje za biopotraviny 642 Kč/obyvatele/rok, podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,65 %, což je výrazně méně než v západních zemích. Více než polovina spotřebovaných biopotravin v ČR je ale zahraničního původu. Přitom v režimu ekologického zemědělství je u nás obhospodařováno cca 17 % plochy zemědělské půdy.

8. Vysoký podíl pronajaté půdy v ČR

Vysoký podíl pronajaté půdy má vliv na konkurenceschopnost našich zemědělců. Každý rok cca 15 mld. Kč, tedy 3/4 přímých plateb, tvoří splátky pachtovného. Dlouhodobě upozorňujeme, že by stát měl podpořit předkupní právo zemědělců na zemědělskou půdu.

9. Mzdy

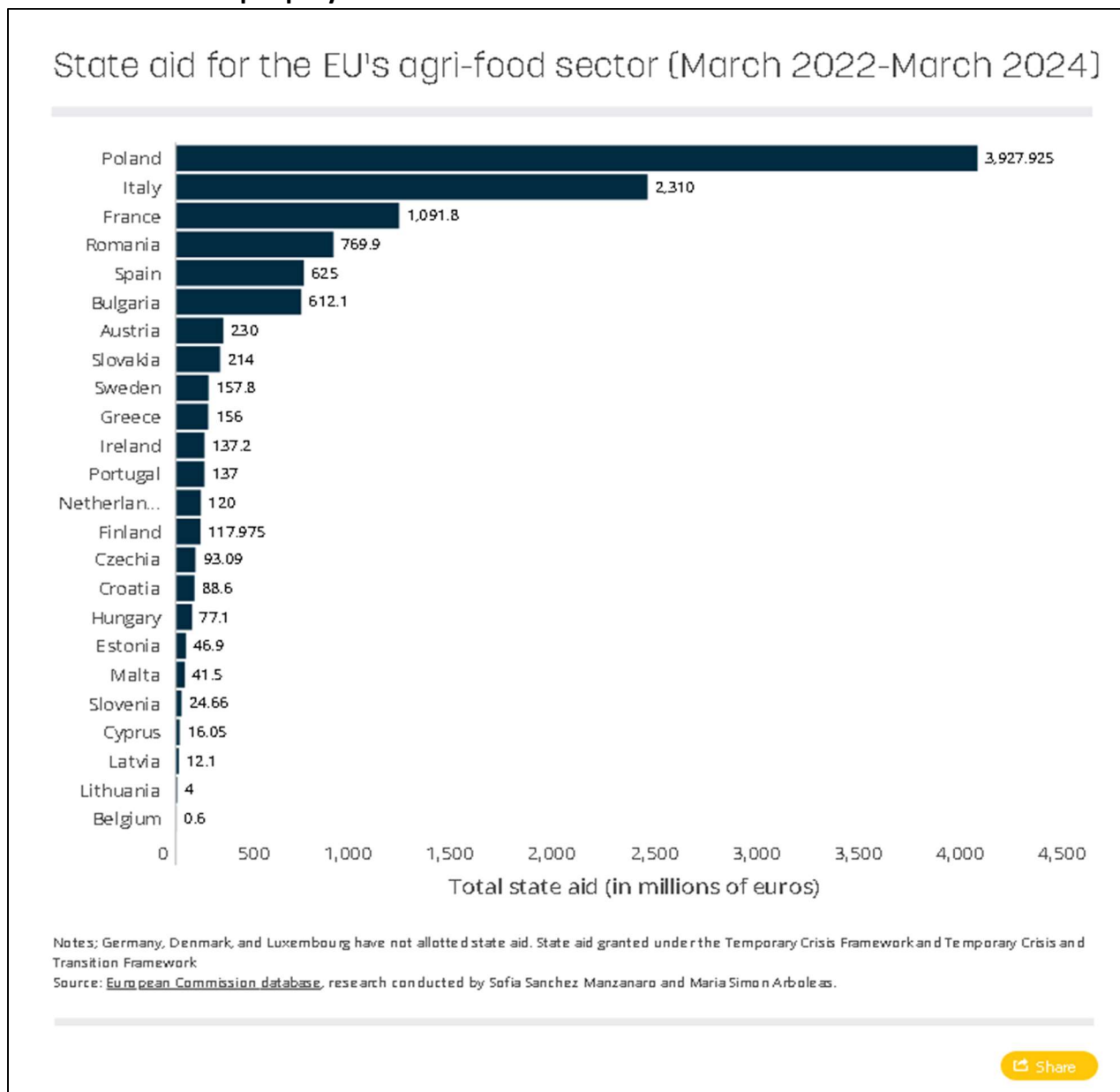

Mzdová disparita mezi zemědělstvím a průměrem národního hospodářství se zvyšuje. Ukazuje to na zhoršující se ekonomickou situaci zemědělců.

10. Podpora zemědělců v krizových letech

V době, kdy došlo k výraznému růstu nákladů v kombinaci s poklesem cen komodit na trhu, přistoupili některé státy k významně větší podpoře zemědělců v rámci dočasného krizového rámce. Česká vláda v této době ale snížila národní podpory, zvýšila daň z nemovitosti, daň z příjmu, odvody OSVČ, zkomplikovala zaměstnávání pracovníků.

Mimořádné národní podpory zemědělství v rámci dočasného krizového rámce

11. Daň z nemovitosti

Potvrdilo se, že doporučení vlády zemědělcům jednat o snížení koeficientu daně z nemovitosti se samosprávami a obcemi po zvýšení daně v rámci konsolidačního balíčku, bylo zbytečné. Zemědělci oslovili obce. Výsledek je nula. Žádná obec to neudělala. Přímý negativní dopad do snížení příjmů zemědělců jsou tak 1,9 mld. Kč.

V Praze dne 15. října 2024

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA
p r e z i d e n t